

Menneskers Rettigheder (Ḥuqūq al-‘ibād) og Den Samfundsmæssige Balance

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا
مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
سُورَةُ الْبَقَرَةِ ١٨٨/٢

وعن أبي هريرة رضي الله عنه ، أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال :
« أَتَذَرُونَ مِنَ الْمُفْلِسِ ؟ » قَالُوا : الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ .
فَقَالَ : « إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ
وَزَكَاةٍ ، وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا ، وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا ، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا
، وَضَرَبَ هَذَا ، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، فَإِنْ فُتِنَتْ
حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ ، أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ، ثُمَّ
طُرِحَ فِي النَّارِ »
مُسْلَمٌ فِي كِتَابِ الْبَيْزِ (٥٩) ، وَالتِّرْمِذِيُّ فِي كِتَابِ الْقِيَامَةِ (٢)

Ærede muslimer!

Et af de helt grundlæggende principper i islamisk etik er respekten for Ḥuqūq al-‘ibād, dvs. andre menneskers rettigheder. De lærde har beskrevet hensynet til andres rettigheder som at vise barmhjertighed mod det, Allah (‘Azza wa Jalla) har skabt. For Allah har skabt mennesket med værdighed og givet det ukrænkelighed i forhold til liv, ejendom og ære. Derfor advarer Koranen:

“Æd ikke hinandens ejendom uretmæssigt.”

Dette forbud omfatter ikke kun økonomisk uret, men alle former for undertrykkelse og uretfærdighed. I Koranens sprogbrug er det at krænke andres rettigheder netop en form for dhulm – altså uret og undertrykkelse.

Mine brødre!

At krænke andres rettigheder handler ikke kun om at stjæle eller tilegne sig andres ejendom. Det er også at krænke et menneskes værdighed, bagtale nogen, bedrage, bevidst udskyde betaling af gæld, udnytte en arbejdstager ved ikke at give løn for det udførte arbejde, misbruge offentlige midler eller at nedgøre og miskreditere andre – både på sociale medier og i det virkelige liv. Profeten ﷺ sagde:

“En muslim er den, som andre muslimer ikke lider skade af – hverken fra hans hånd eller hans tunge.”

Det betyder, at respekten for andres rettigheder gælder overalt: i hjemmet, kommercielt, på arbejdspladsen og på sociale medier.

I dag oplever vores samfund en af sine dybeste kriser: en tillidskrise. Mennesker har svært ved at stole på hinanden, handler med mistro, og ansvarsfølelsen for betroede opgaver er svækket. Den grundlæggende årsag til dette er, at sandhed og retfærdighed er blevet svækket, og at andres rettigheder ikke længere tages alvorligt.

At skjule fejl ved salg på nettet, at presse lejere med urimelige huslejestigninger, ikke at betale husleje og dermed skade udlejeren, at overse en medarbejders indsats, eller at komme for sent til aftaler – alt dette medfører et tungt ansvar, både i dette liv og i det hinsides. Profeten ﷺ advarede os tydeligt i ḥadīthen om den sande fortabte:

”Den virkelige fallent fra min ummah er den, som møder op på Dommens Dag med bøn, faste og zakāh, men som har fornærmet andre, bagtalt dem, spist deres ejendom og udgydt deres blod. Hans gode gerninger gives til dem, han har gjort uret imod. Når hans gode gerninger er opbrugt, lægges deres synder på ham, og han kastes i Helvede.”

Denne ḥadīth lærer os, at selv bøn og faste ikke nødvendigvis kan redde et menneske, hvis det har krænket andres rettigheder.

Koranen minder os også om dette, når den siger:

“Giv fuldt mål, og vej med en retfærdig vægt.”
Retfærdighed hører altså ikke kun til i retssalen, men også i handel, i tale, i handlinger, i arbejdsetik, i familien og i samfundsrelationer. Derfor er den eneste måde at beskytte sig mod at krænke andres rettigheder, at gøre retfærdighed til en central del af hele livet. Retfærdighed i vrede, ærlighed i indtjening, mådehold i relationer, ansvar på sociale medier og samvittighedsfuldhed i gæld og aftaler – alt dette er nødvendigt for at undgå at begå uret mod andre.

Kære brødre og søstre!

At gøre op med dem, man skylder en undskyldning, er en af de største former for renselse, man kan foretage i dag. Forsoning med folk, man har gjort uret i dette liv letter regnskabet i al-ākhirah.

Må Allah gøre os til troende, som ingen lider skade af – hverken gennem vores handlinger eller vores ord.

Âmin.